

Sygn. akt VIII Ka 538/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 listopada 2016r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Ilona Simonowicz

Protokolant Aneta Chardziejko

z udziałem prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku Wiesławy Sawoško-Grębowskiej

po rozpoznaniu w dniu 26.X.2016r.

sprawy **M. C.**

skazanego wyrokiem łącznym

na skutek apelacji, wniesionych przez prokuratora i przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 27 maja 2016r. sygn. akt VIII K 84/16

I. Uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku Podlaskim.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Ł. S. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu przed Sądem II instancji opłatę w kwocie 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych 60/100), w tym kwota 27,60 zł (dwadzieścia siedem złotych 60/100) podatku VAT.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim wyrokiem łącznym z dnia 27 maja 2016r. sygn. akt VIII K 84/16 na mocy art. 85 kk, art. 86 §1 kk, art. 89 §1 kk w zw. z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw połączył skazanemu M. C. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 16 marca 2012r. w sprawie VIII K 552/11 w wymiarze 8 miesięcy, łącząc część tej kary: od 20 maja 2016r. do 3 stycznia 2017r.,

- Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 5 grudnia 2014r. w sprawie VIII K 341/14 w wymiarze 1 roku,

- Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 9 października 2015r. w sprawie VIII K 117/15 w wymiarze po 1 roku za każdy z dwóch przypisanych czynów, a w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy orzeczonej kary łącznej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 4 lat

i wymierzył skazanemu karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

W pkt II sentencji wyroku na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy odbytych kar w sprawach podlegających łączeniu. W pkt III sentencji wyroku w pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu

pozostawił do odrębnego wykonania. W pkt IV sentencji wyroku zasądził na rzecz obrońcy stosowną opłatę z tytułu kosztów obrony sprawowanej z urzędu, natomiast w pkt V sentencji orzekł o zwolnieniu skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w sprawie.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez prokuratora i przez obrońcę. Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść skazanego M.

C., zarzucając mu:

1. obrazę prawa materialnego tj. art. 85§ 1 i 2 kk poprzez zaniechanie powołania tego przepisu jako podstawy prawnej orzeczenia o karze łącznej, podczas gdy w niniejszej sprawie istniały ku temu przesłanki;

2. obrazę art. 19 ust. 1 Ustawy z dnia 20.02.2015r o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw poprzez powołanie cyt. przepisu w sentencji wyroku, podczas gdy należało zastosować przepisy obowiązujące po 01.07.2015r.;

3. rażąco niewspółmierność kary łącznej orzeczonej przez sąd I instancji wynikającej z połączenia kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 16.03.2012r. sygn. VIIK 552/11, z dnia 05.12.2014r o sygn. VIIK 341/14, z dnia 09.10.2015 sygn. VIIK 117/15 i wymierzenie kary łącznej 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy ocena przesłanek przedmiotowo-podmiotowych wskazywała na potrzebę wymierzenia kary łącznej przy zastosowaniu zasady kumulacji.

W konkluzji apelacji prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania .

Na rozprawie apelacyjnej, popierając wywiedzioną apelację, prokurator rozszerzył jej zarzut z pkt 1, wskazując iż zaskarżony wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia co do orzeczonych wobec skazanego w wyrokach jednostkowych kar grzywnien. Prokurator podtrzymał wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z kolei obrońca zaskarżył wyrok w części dotyczącej kary (nota bene błędnie wskazując, iż zaskarżył wyrok w całości), zarzucając rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej, której wysokość jest nieadekwatna do istniejącego związku podmiotowego i przedmiotowego pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary stanowiące podstawę wymierzenia kary łącznej oraz nie uwzględnia w należyтым stopniu okoliczności, które zaistniały już po wydaniu wyroków, odnośnie postawy skazanego M. C., przemawiających za korzystniejszym dla niego ukształtowaniem kary łącznej.

W konkluzji swojej apelacji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie skazanemu M. C. kary łącznej 1 (jednego) roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku Podlaskim. Ostatni wniosek obrońca podtrzymał na rozprawie apelacyjnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje okazały się zasadne w takim zakresie, w jakim doprowadziły po przeprowadzonej kontroli instancyjnej, do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Przeprowadzona kontrola instancyjna wykazała bowiem, iż zaskarżony wyrok dotknięty jest takimi uchybieniami, które nie mogą być usunięte przez Sąd odwoławczy w drodze wyroku reformatoryjnego, gdyż wymagają przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, a w konsekwencji zgodnie z brzmieniem przepisu art. 437 §2 zd.2 kpk po zmianie kodeksu postępowania karnego z dniem 1 lipca 2015r., według których to przepisów toczy się nin. postępowanie, koniecznym stało się uchylenie wyroku celem ponownego rozpoznania sprawy.

Zasadniczym uchybieniem Sądu Rejonowego, które przesądziło o uchyleniu zaskarżonego wyroku - a które słusznie podniósł prokurator w uzupełnieniu zarzutu z pkt 1 swojej pisemnej apelacji dotyczącego obrazu art. 85 §1 i 2 kk - był fakt, iż Sąd meriti rozpoznając sprawę w ogóle pominął kwestię wymierzenia wobec skazanego M. C. we wszystkich sprawach jednostkowych, będących przedmiotem badania pod kątem przesłanek do wydania kary łącznej, kar grzywnien. W tym zakresie nie zostały dokonane przez Sąd I instancji żadne ustalenia faktyczne, na co wskazuje m.in. fakt, iż w części wstępnej zaskarżonego wyroku kwestię orzeczonych kar grzywnien w ogóle nie ujęto w opisie wyroków spraw jednostkowych, nie rozważono również w ogóle tej kwestii w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku. Na marginesie wskazać należy, iż do sprawy VIII K 84/16 został dołączony niewłaściwy odpis wyroku, który zapadł w sprawie VIII K 341/14 (k.10), gdyż nie uwzględniono w nim zmiany, jaka została dokonana przez Sąd Okręgowy na skutek wywiezionej apelacji - wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 22 kwietnia 2015r. w sprawie VIII Ka 202/15 orzeczono bowiem wobec oskarżonego M. C. na mocy art. 33 §2 kk karę grzywny (k.138 sprawy VIIIK 341/14).

Analiza wyroków, jakie zapadły we wszystkich sprawach jednostkowych, będących przedmiotem badania w ramach sprawy VIIIK 84/16, wykazuje jednoznacznie, iż wobec M. C. orzeczone zostały na mocy art. 33 §2 kk, obok kar pozbawienia wolności, także kary grzywny. Dyspozycja przepisu art. 85 §1 kk nakłada natomiast na Sąd obowiązek orzeczenia kary łącznej w sytuacji, gdy sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju. Zaniechanie tego obowiązku stanowi o obrazie prawa materialnego. Niezbędnym oczywiście przy orzekaniu kary łącznej jest jednoczesne zbadanie czy istnieją pozostałe przesłanki warunkujące jej orzeczenie, wskazane w §2 i 3 art. 85 kk. W niniejszej sprawie ujawniony materiał dowodowy wykazuje, iż grzywny orzeczone w sprawach jednostkowych (oprócz sprawy VIII K 552/11) nie zostały do dnia dzisiejszego wykonane – ich wykonanie ma nastąpić w formie zastępczych kar pozbawienia wolności (vide obliczenia z k. 23 oraz nowe obliczenia w aktach VIII K 341/14 i VIII K 117/15).

W tym miejscu należy zasygnalizować, iż Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę był w pierwszym rzędzie zobligowany, zgodnie z art. 4 §1 kk, do dokonania analizy, który ze stanów prawnych jest korzystniejszy dla skazanego przy ferowaniu wyroku łącznego, gdyż z dniem 1 lipca 2015r. instytucja art. 85 kk uległa zasadniczej zmianie co do przesłanek orzekania kary łącznej. Od dokonania takiej analizy nie zwalnia brzmienie przepisu art. 19 ust.1 ustawy z dnia 20.02.2015r. o zmianie kodeksu karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015r., poz. 396). Takiej analizy w zaskarżonym wyroku zabrakło, aczkolwiek jego treść, łącznie z uzasadnieniem wskazuje, iż zostały prawidłowo zastosowane przepisy aktualnie obowiązujące.

Tak jak wskazano to już wcześniej, zaniechanie Sądu Rejonowego co do ustaleń i rozważań w zakresie orzeczonych w wyrokach jednostkowych kar grzywnien, przesądziło o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Przy ponownym jej rozpoznawaniu Sąd Rejonowy winien dokonać stosownych ustaleń co do istnienia przesłanek do orzeczenia wobec skazanego kary łącznej grzywny, a w razie ich stwierdzenia - wydać w tym przedmiocie stosowne rozstrzygnięcie, do czego obliguje przepis art. 85 §1 kk.

Uzupełniony w toku rozprawy odwoławczej materiał dowodowy (k.73v) wykazał z kolei, iż na dzień dzisiejszy (już po wydaniu zaskarżonego wyroku przez Sąd Rejonowy) zasadniczej zmianie uległy okoliczności rzutujące na orzeczenie wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności. Odniesć to należy do kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie VIII K 117/15, której wykonanie zarządzono postanowieniem z dnia 14 czerwca 2016r. Nieaktualne tym samym stają się przesłanki do zastosowania art. 89 §1, 1a i 1b kk, którymi kierował się w zaskarżonym wyroku Sąd I instancji.

Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien więc także – w aspekcie art. 85 §1, 2 i 3 kk – dokonać na nowo ustaleń dotyczących orzeczenia wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności.

Końcowo wskazać należy, iż słusznie prokurator w zarzutach 1 i 2 swojej apelacji wskazał na niewłaściwą podstawę prawną orzeczonej w zaskarżonym wyroku kary łącznej – brak sprecyzowania stosownych paragrafów przepisu art. 85 kk, zbyteczne powołanie jako podstawy prawnej art. 19 ust.1 w/w ustawy z dnia 20.02.2015r., które to nieprawidłowości także winny być wyeliminowane przy ponownym rozpoznawaniu sprawy. Dodatkowo wskazać

należy, iż Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku z niezrozumiałych całkowicie względów odnośnie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie VIIIK 552/11 uwzględnił tylko część jej wymiaru przy orzekaniu kary łącznej, co nie znajduje uzasadnienia w brzmieniu przepisu art. 86 §1 kk (wydaje się, iż Sąd Rejonowy mylnie treść art. 85 §2 kk odniósł do wymiaru kary łącznej).

Z uwagi na uchybienia, które skutkowały uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy na mocy art. 436 kpk uznał za bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania, ustosunkowywanie się do zarzutów obu apelacji dotyczących rażącej niewspółmierności kary.

Mając na uwadze powyższe rozważania – Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji swojego wyroku. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy winien na nowo przeprowadzić postępowanie dowodowe, dokonując na podstawie ujawnionego materiału dowodowego stosownych ustaleń faktycznych dotyczących przesłanek i wymiaru orzeczenia kar łącznych pozbawienia wolności i grzywny, mając na względzie uwagi zawarte w rozważaniach Sądu Okręgowego, dążąc przede wszystkim do wyeliminowania wskazanych braków i stwierdzonych uchybień.

O kosztach należnych dla obrońcy z urzędu za jego udział przed Sądem II instancji rozstrzygnięto na mocy §17 ust.5 w zw. z §4 ust.1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015r., poz. 1801). Oplata należna dla obrońcy z urzędu została ustalona na kwotę 120 zł zgodnie z § 4 ust. 1 w/w Rozporządzenia, gdyż uznano, iż brak jest podstaw do jej podwyższenia w aspekcie przesłanek wskazanych w §2 art. 4 w/w Rozporządzenia. Zgodnie z §4 ust.3 w/w Rozporządzenia, powyższa opłata została podwyższona o kwotę obowiązującego podatku od towarów i usług.